

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 28.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que atrevallir hi vinga. Ya manar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antics y alsarne d' un art fill llegitim del antic criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productos de tots llochs; assegurats ab tractes d' una naci6 seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obténirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.»—LLUIS DOMENCH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 19 Juliol de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Dijumenge 19 VII. S. Vicens de Paul fdr. y stas. Justa y Rufina.—Dilluns 20 S. Elias profeta, s. Geroni Emilia fdr. y stas Margarita y Libada mrs.—Dimars 21 Sta. Praxedes vg. y s. Daniel prof.—Dimecres 22 Sta. Maria Magdalena penit.—Dijous 23 S. Libori b. y cf. s. Apolinar b. mr. y sta. Erundina vg.—Divendres 24 Sta. Cristina v. mr. *Vigilia*.—Dejuni.—Disapte 25 Sant Jaume Ap6stol, patró d' Espanya y S. Cugat mr.

L'eficacia del nostre ideal

Els qui encara que joves, fa un bon grapat d' anys que som entusiastes enamorats del ideal regionalista y l' hem predicat ara y sempre ab el fervor de verdader apostol, som els qui hem vist y em experimentat la virtud de la sua eficacia, qu' aquí Catalunya es ahont més qu' en lloch s' ha deixada sentir y s' es manifestada d' un modo evidéssim.

Sempre recordarem ab fruició les campanyes qu' en els temps maistruchs de les guerres de Cuba y ls Estats Units el regionalisme catalá sostenia, sense més armes que mitja dotzena de periódichs y en mitj d' un ambient d' espanyolisme exaltat, qu' ofegava la més petita guspira d' amor regional. Aleshores se 'ns enjogava continuament aquella frase feta, com argument incontestable, qu' eran *cuatro locos* y d' alló més platóniques les nostres aspiracions.

Peró malgrat aquesta atmosfera y aquestes ridicules preocupacions, els regionalistes no defalliren pas gens en la propaganda de les nostres doctrines: cada dia ab més dalt les explicavam, valguentnos d' arguments que 'ns proporcionaven els desacerts del govern y qu' eran d' una forsa aclaparadora pera evidenciar que tret del regionalisme, no hi havia ideal possible a deturar l' ensorrament cumplert del Estat.

Si van esser escoltats o no, y nostres idees van tenir eficacia, prou ho manifestá la pujada al poder d' en Silvela, qui merces a haver donat un color quel com regionalista al seu programa de govern va lograr serne. Y encara més, bon tros més, ho manifestá aquella celeberrima campanya del Concert Econ6mic, a Barcelona, en lo qual gent fins aleshores apática, despreocupada de la cosa pública y de tot sentiment veritable a les coses de la terra, van sacrificarse per aquest ab noble desinterés y voluntat ferma.

D' aleshores ensá caldrían molts llibres pera relata fil per randa totl' avens del ideal regionalista aquí Catalunya y fins a Espanya, sols dirém, y ja está dit tot, qu' hem alcançat que la nostra idea sia la questió del dia y l' amenassa continua dels governs, que veuen en ella la fi de sa hegemonia no discutida, y que tots els partits polítichs vulguin esser ara més regionalistes que nosaltres, malgrat haver motejades les nostres aspiracions, quan eran *cuatro locos* de gollerias.

Potser se 'ns dirá que 'ls desgraciats aconeximents qu' hasofert l' Estat y la manca de orientació dels nostres homes polítichs ens hi ha ajudat bona cosa.

Es cert; pró també ho es qu' aixó es una conseqüencia lògica del sistema centralista y absorvent que després d' haver robat totes les energies a les entitats naturals com son la regi6 y la comarca, enfonçá l' Estat en l' anorreament més esvarador qu' acabaria ab sa mort si no 's refesim altra vegada aquelles energies essmortides.

Y a Catalunya aquestes energies s' han reviscolat, emprenent nova y samiosa vida y enderrocant al pés de la seva acció progressiva y natural les imposicions arbitraries del centralisme, que per lo mateix que son ex6tiques y desnaturalisadores del nostre caracter, cauén de mort a l' impuls del ideal regionalista que vindica l' esperit y l' idiosincracia de la terra y que du en sí el germen de la verdadera llibertat, ofegada sempre aquí Espanya pels que 's diuen liberals y son ensemps els partidaris d' un autoritarisme acomodat a sos fins y d' un jacobinisme ridícol.

Es per aixó que no dubtém pas gens que les nostres idees surtirán triomfadores en aquesta lluita, ja que sempre s' es vist que les lleis naturals no son capgirades per altres d' arbitraries, y el regionalisme es l' espréssió de la llei eterna de la naturalesa que dona vida a totes les variants y diferencies. Aquesta es, donchs, l' eficacia de la nostra doctrina y la que dona cada dia vida més exuberant a seu avens.

Lo passat será el millor testimoni del nostre esdevenidor. Hem feta molta de via, pró encara n' hem de fer molta y molta més. La farém? Si, indubtablement. Les regions qu' encara servan algunes energies ja 's despertan y fan chor al crit de Catalunya; y si es veritat que son desvetllament no es encara prou vigoros ni prou definit com que ses idees y aspiracions porten en si la mateixa eficacia que les nostres, per forsa, tart o d' hora, han de fer també sa vida fins a la definició concreta del verdader regionalisme, única esperansa pel nostre demá. Si aixó no fos aixís, que no será si Deu ho vol, fora ben cert que pers

Espanya no hi regeneració possible, hi mancarían energies, fora ben morta, y aleshores sols hauriam de pensar ab la nostra estimada Catalunya, que té energies fentla cada dia més forta, més rica y ab més conciencia de si mateixa, úniques armes poderoses pera salvarla.

Jordi Jordá.

Al Maestrat

Festa patri6tica

No es morta ni ensopida, com alguns se pensen, l' anyoransa que 'ls pobles de nostra rassa senten per les coses de son antigor, per la vella patria y els prohomens que la fundaren. Malgrat hajém vixcat tants sigles com desterrats de la propia terra (que a n' aixó equival el desconexer del tot la nostra historia, y menysprear nostra dolcissima llengua tenintla per cosa borda y avergonyintnos de parlarla), a nostra rassa no se li ha endurit el cor fins el punt de que al nomenarll a sos pares y ses grandeses y façanyes no senta aquelles frisances, aquell ressó, qu' el cor de tot fill llegitim ressent quan una boca amiga li recorda a son pare, y li pinta sa anyorada fesomia.

Estes reflexions mos dú al pensament la festa patri6tica que tingué lloc el diumenge passat, dia 5 del corrent mes, en Benasal, poble del Maestrat en nostra germana la provincia de Castelló. Hi ha en aquell poble esprits valents, que trencant el gel de la rutina que carpix y sema la planta de nostra renaixensa, s' han donat a escorcollar en lo ben conservat arxiu d' aquella vila, y a traure de la pols del oblit la memoria dels fundadors del poble, de les rúbriques y establiments, o sia ordenances municipals, plenes de sabiesa, que deixaren a sa descendencia, y en una paraula a reconstruir ó bastir de nou la petita historia d' aquella florent vila. L' ánima de tot eixe moviment es Mossen Gordiano Ribera, fill de Sueca, qui agraht al benefici de la salut obtinguda en el clima de Benasal y ab ses bones aigües, ho paga ab escriure retornant el llustre a les antigues glories de la població.

Per estos mérits l' Ajuntament acordá l' any passat donarli el títol de fill adoptiu de Benasal, y així ho fu, alssant la corresponent acta. L' agraciad, més y més obligat per esta honra, s' oferí enguany a pagar una gran placa metálica ab lo nom de DON BLASCO D' ALAGÓ pera posarla en la nova plasa que s' ha fet a la entrada del poble, aont para el coche corren de Alcalá de Xisvert a Benasal. Esta idea va ser acullida ab gran entusiasme

per tot el poble, y el dumenge passat, com diém més amunt, tingué compliment ab una grata festa que fonch d' esta manera.

Alssat un catafal6 entaulat junt al pany de la casa aont es adossada la placa, la corporació municipal y 'l Clero ab l' esmentat Mossen Gordiano precehits de la banda de música tocant un bonic pas-doble, se trasladeren a la dita plasa plena de tota la gent del poble, de molts forasters dels pobjes vehins y de tota la colonia valenciana que pren les aigües en la Font den Segures.

Així que hi foren arriats, se procehí a descubrir la lápida als acorts de la Marxa Real, Tot seguit Mossen Gordiano pujá a un balcó y feu un calorós parlament en nostra llengua, traçan ab grans pinsellades la figura del immortal D. Blasco d' Atagó cavaller cristiá erfet, Majordom del gran Rey en Jaume Primer, y fundador y repoblador de tots los pobles de la Serra de Morella y del alt Maestrat, entre ells Benasal la qual cartá-pobla, qu' encara 's conserva, porta lo gloriós nom y 'l sello penjant del gran Blasco.

No cal dir que 'l parlament va ser interromput varies vegades y corejat al fi per grans crits de viva Don Blasco! viva Mossen Gordiano! y estrepitoses palmades de la gentada. Mossen Gordiano es naturalment eloquent, y més quan parla de nostra benvolguda terra y de sa historia.

Altre número del programa que doná lluhiment a la festa fonch la poesia «Himne a Don Blasco» escrit pera aquell acte per un capellá fill del poble y estimat amich nostre. La poesia, escrita, com es natural, en nostra llengua, fonch molt ben declamada pel jove Ricardo Vives, y mereixqué grans aplausos.

Foren tocades algunes pessas de música y 's disolgué la multitud fentne animades converses, y manifestant ben clar y paladí quant al fons del cor li toquen eixos recorts de nostra gloriosa antigor.

Bé, molt bé per Benasal, estamparém nosaltres en estes columnes: molt bé per eixe poble que ab tant bon bras enlayra la bandera, no de la política mesquina d' estos temps, no de revoltes de cap mena, sino de la pacífica conquesta de la propia personalitat de nostra rassa, que 's desperta, gracias a Deu, després del llarc somni.

Moncatil.

Parlament

Dit a la Associació Catalanista de Montblanch en la veillada de la diada de S. Joan.

Forsa vegades, sentint a algun

del molts que per aqueixos mons de Deu ens bescantan porque no 'ns coneixen; dir qu' aixó dels catalanistas som una mena de candidats a la ignocencia perpétua, de sers diáfans que vivim en la regi6 de lo supra-terrenal, en un mon ideal ben llunyá y oposat de la terra en que 's mou y agita l' «struggle for life», la lluyta per la vida, en forma d' egoismes, de passions y de traydoríes per l' adquisició del or, y ben apartat també del terror *práctich*; ah, sí, *práctich*! que 's bellugan aqueixos reptadors nostres, he pensar: Oh si ho sabias, que l' aliga que s' eleva per demunt dels pichs més alts de les més enlayrades montanyes y passa mujestuosa per sobre las tempestas, té mes vida y es més noble que 'l pobre rata-penat que cerca mosquits batzacant ses ales per les vidrieras! Si ho comprendguessis qu' aquesta quatreta de somiadors qu' excitant la desdenyosa mitja rialla de ta suficiencia escriu en la llengua de casa y diu *llurs y vaixells y quelcom* segue y furateja per les esgolfes buscant pergamins ratats y fa versos parlant de *minetes y foretes* y arroplega ferros vells y canta com les dones de llogaret «lo noy de la mare» y «Arago n' hi ha una dama» y «l' hostal de la peyra» y s' engresca devant d' un finestral gòtic o una portada románica y colecciona quadros vells y rajolas de la antigor y canta, «s Segadors fá vetllades literaries, juna cosa tant cursi! sos versos, ab sos pergamins y sa llengua» ab ses capsons y ses manies arqueo' ll6giques y les vetllades de ses Asociacions, fa quelcom que no farán may sos enemichs y sos burletes, fa obra de suprema cultura y d' admirable resurrecció.

Si, obra de resurrecció d' un ser sino mort a punt de serho, obra de resurrecció d' una civilisació qu, en lo temps en que va expandirse sense traves fou la més avançada de sa época, de resurrecció d' unes costums, honestes, cultes, progressives; resurrecció d' una parla que hu fou de Reys, de Sants y de sabís; de resurrecció d' unes lleys que casi realisaren l' ideal de la justicia en la societat que regían, de resurrecció de una rassa avans forta y vigorosa, ara feble y malaltissa; de resurrecció d' un esperit nacional bessó del dels pobles que son avuy admiració de la Europa! Si ho volguesin entendre qu' una vetlladeta literaria, en que aplegant varies famílies pera ferne una sola y allí, dintre de casa, senti com los entesos, vells en ciencia, explican secrets y contan lloansas de la llengua y 'ls joves explanan los mals y 'ls remeys de la governació del Comú y 'ls mes joves portan l' aroma de la poesia y de la música de casa y les noyes encisan ab lo goig que causa l' art divi quan divinement s' interpreta, es no sols un agradós

y cultísim pasatemps, no sols un motiu d'expansió i de relaxació, sinó un clam més del gran himne de resurrecció en que 's'compendia tota la finalitat del catalanisme!

Però que us dich, companys i dames! Com goso a parlarvos de resurrecció que vol dir vida, ara que tants s'aprestan a cantarnos les absoltes! Potser sí, que faré com la rosa y 'l rossinyol dels cementiris qu'escampa flayres y esbandeixen armonies vivificadores vora la fossa dels cadàvers! Si diu que som morts y ben morts y no sé quines singulars evolucions y trasmutacions hem de fer y quines coses més hem de creure que no hi creyem ara, però 'poguer recobrar la vida que 'ns manca de poch ensá y anar a trucar a la porta de qui 'ns pot dur aquest reneixement de lo de casa que tots esperem!

¡Llu que hi hà quins se 'ns avençat de casi una centuria y encara que no parlèssim ni parlin en català pera dirgirse a sós convehins y conterrànis, encara qu' en tants anys no hagín conservada una cos, rúm, una cançó popular, un art català propi, encara que tinguin per cosa de poch més o menos a aquell capellá que no deu temí gayres quimeres quan va pel mon cercant paraules y volent fer diccionaris; encara que 'desconeguin y desprecin la literatura catalana, encara que llur organissació no sigui la de Comarques naturals, sino la de partits y províncies, encara que fins ara mateix no s' hagin adonat del llur regionalisme, diu que 'ns duen tant gran ventaja que devant de la claror d' un dels seus sols naltres som les olives y 'ls taups hem de corre, encagats a encarnar-nos!

No n' heu sentit a parlar, d' un regionalisme singular, que no més vol la llibertat de Catalunya y 'l resurgiment de ses qualitats típiques y naturals, en quant sumadas a unes altres que diu també renixerán, com flors al desert en terres refractaries per rahons étniques a tota mena d' autonomia y de diferenciació, formarán part d' un gran renaixement del Estat, que ja es més qu' Estat, es a dir, entitat artificial, es Nació, encara que no tinguí cap de les unitats necessaries, ni de rassa, ni de llengua, ni de lleis, ni de costums, aixís com Catalunya no arriba a ser nacionalitat, no passa de simple y senzilla regió, perquè no pot ser altra cosa ja que forma y ha format y ha de formar part d' aquella Nació que deyam?

¡Alabat sigui Deu! Hont anavam nosaltres ab alló de la patria única qu' aquest vespre meteix hem dit aquí? Los nostres enterradors ne tenen d'ues y fins me' sembla qu' una sola, però gran, molt més gran que la nostra! Y en quant a procediment? ¡No es extrany que 'ns hagin mort, si anavam tant endarretrats! A qui se li acut accontentarse ab un concert económic o una diputació única, ni que sigui com a primer pas pera obtindre coses majors, quan hi ha medis provats y creditats d' obtindreho tot tot, sense mesquineses ni regateigs?

En fi, companys, confessém lo nostre erro, publiquem en castellà, s' entén, un altre manifest al poble de Montblanch, no convidém més a les nostres festes als companys de la Conca, sino als del partit o de la provincia, cridém alló.

Però mentres pensém en aqueix cambi de marxa que diu que s' imposa com a condició necesarie e ineludible de la subsistencia, vitalitat y realissació de les nostres doctrines, com a necessitat imprescindible pera no seguir com fins ara, a tall de caravana errant sense port entre 'ls camins ben afressats per los partits polítichs, regraciem a les distingides compatriotas qu' han voigt aquesta nit fer esclatar la primavera ab llurs gracies dintre d' aquesta humil casa nostra, joyosa de véures honrada ab les belle-

ses de les poncelles, ab la respectable presència de les demés; expressem lo nostre agrahiment, sobretot, a la simpática y hermosa artista que li ha plogut fer nos gosar ab les melodies ab tanta habilitat arrencades del instrument que cultiva; demaném á Deu que tinguí moltes imitadores dihém ab nostres companys de la Conca quan més plascent ens son les nostres aplechs ab la honoradora presència, y despedimnos ab un arreveure ben coral d' aqueix ta festa, que per molts anys pugui afillarne d' altres tant placenteres en aquesta estimada Associació!

Juan Poblet.

Retallém de nostre estimat confrare *La Veu de Catalunya* lo següent que recomaném al als obrers republicans d' aquesta ciutat:

Obrers vells despedits

Llegim en *El Diluvio*:

Todos nos hemos deleitado con las bellezas que Ignacio Iglesias ha esmaltado en su ya famoso drama «Els Vells», todos advertimos que Iglesias, con un conocimiento exacto y profundo de la realidad, puso en su drama un pedazo de vida arrancando de esta realidad. Si lo dudáramos no tendríamos más que fijarnos en lo que acaba de suceder en Reus con «La Manufacturera Algodonera». Esta poderosa Empresa tenía a su servicio obreros tan laboriosos que hacia cuarenta años trabajaban en su fábrica prueba palmaria de que eran excelentes operarios. Cuarenta años de trabajo representan la vida de un hombre. Aquellos obreros, que entraron mozos en la fábrica de Reus, hoy son unos ancianos que trabajan con voluntad, con inteligencia más los años no han transcurrido en balde dejando sus terribles huellas en aquellos obreros que hay con toda su voluntad, inteligencia y ejemplar conducta, no pueden producir la misma cantidad de riqueza que producen otros obreros más jóvenes, y por eso, por tener muchos años, por el delito de ser viejos, han sido ignominiosamente arrojados de la fábrica donde, a cambio de un jornal mezquino, dejaron particulas de su vida, les han echado quizá los herederos enriquecidos con la producción de los obreros.

De nada les ha servido a los honrados obreros su laboriosidad su constancia su conformidad; son viejos y los viejos no sirven para nada: son maquinas que ya están gastadas, que consumen y no producen; a los viejos hay que matarles, para ahorrarse el darles de comer, o hay que encerrarlos en el Hospicio. Justo castigo a su hombría de bien; a no haber sabido robar para proporcionarse una vejez cómoda y regalona.

Por ahí, por ahí se va derecho a la solución del problema social; ya sabe el obrero cual es su destino: trabajar toda su vida, ser acuchillado cuando protesta, al Hospicio cuando sea viejo, si en el Hospicio le admiten, si tiene influencia en el mundo, que hasta para morir de hambre hacen falta influencias,

¡Vive Dios que esto clama al cielo! La sociedad, los Gobiernos, los patronos que esto hacen, que esto consienten no son hombres, no tienen entrañas. Hechos de tal naturaleza constituyen una provocación a la clase trabaja-

dora, es la anarquía de arriba que produce la anarquía de abajo. Nosotros no la defendemos; pero nos explicamos que los obreros se vuelvan contra todo y contra todos cuando son tratados como los viejos de «La Manufacturera Algodonera» de Reus.

¿Qué dirían los directores de esa fabrica si una vez viejos y reducidos a la miseria se viesén echados de la casa donde habían trabajado con lealtad durante toda su vida?»

Está mol bé.

Sols trobém que la informació de *El Diluvio* no es completa. Falta dir qui és lo director que ha tret de la *Manufacturera* als obrers vells.

Donchs, lo director es un regidor de Barcelona republicà y amich intim de *El Diluvio*: Lo senyor Mir y Miró.

L' Orfeo Catalá

A ARENY DE MAR

Viatge y arribada.

Al arribar a Arenys, una multitud entusiasta va rebre entre aplaudiments y aclamacions a Catalunya y al Orfeo. Van entrar a la vila precedits per una gran bandera catalana. Els carrers, balcones y finestras estavan plens de gent que saludavan als orfeonistas.

A Casa la Vila.

Tota la riera y el barri del davant de Casa la Vila estava ple d' una gran gaternació. Els valcons estavan atapits de elegants senyoretas. Allí va saludar a la vila ab las valentas estrofas del «Cant de la Senyera», que fou coronada per un gran aplaudiment.

A l' iglesia.

Estava plenissima de gent, entre las que s' hi veyan las principals famijias y tota la colonia que allí hi estineja. Se va cantar l' «Ave Maria» de Victoria, «La Verge bressant» y el «Caligaverunt», causant una fonda emoció a tothom, de modo que al sortir no més se sentian alabansas.

A l' Associació catalanista.

En aquesta Societat varen disposarse las taulas en la gran sala y allí varen dinarhi tots els orfeonistas, y la festa va acabarse cantant un ramell de cançons de la terra que eran coronadas per xardorosos picaments de mans y aclamacions.

El concert.

Se va habilitar el clós que forman els dos cossos sortins del edifici de las germanetas dels pobres. Un enlairat envelat, sostingut per antenas que sostenian banderas de la terra, de las quatre barras, de Sant Jordi, vermellas ab la creu groga y altres combinacions.

Allí al mitj, dalt del ample tablado, se alsava la Senyera y a son entorn els orfeonistas entonant cants al amor y a la patria. Tothom aplaudia. Tothom estava entusiasmat aclamant al art ab que cumploixen sa benemérita tasca els orfeonistas.

La bandera

Però no hi ha ditxa completa. Va compareixe allí el jutge de primera instancia D. Bernat Fernandez López, acompanyat del diputat provincial senyor Casa-

demunt, del senyor Castelló y del seu fill.

El jutge va cridar al president de l' Associació Catalanista don Joseph M.ª Bordas y li maná que en lloch prominent issés una bandera espanyola.

La bandera fou issada en una de las antenas del derrerera de prop de la fat-chada central.

Quan aquells senyor varen veure allí la bandera, algú va rompre a cridar dient que 's volian burlar las disposicions de la autoritat. Tothom estranyaba aquella actitud porque res més lluny del intent dels organissadors que burlar las disposicions de l' autoritat.

L' alcalde senyor Calbetó va apressarse a cercar una bandera y a posarla en el amplit d' una de las galerias.

Cap al jutgat

Segurament algú va encarregarli al alcalde Sr. Calbetó que portés cap al jutjat al senyor Bordes. Quan el públic se va edterar que s' emportavan al president de la Assciació s' alsá tothom volent impedirho, pero hi consentiren a prechs del mateix interessat y del alcalde y altres amichs. Allavors tots vulgueren acompanyario y baixá per aquella riera entre grans picaments de mans, crits entusiastas de visca Catalunya y las solemnials estrofas de la cansó popular «Los Segadors.»

Quant varen arribar al Jutjat, el Sr. Bordes acompanyat de dos amichs advocats y alguns entusiastas companys, se presentá al jutge.

Veyent que 'l seyor Bordes no sortia, el poble, que omplia fins a meitat de la riera, comensá a cridar viscas a Catalunya y a demanar sa llibertad. Se volia fer retirar a tothom, assegurant que tot seguit sortiria el senyor Bordes, mes el poble malfiantse de las promesas, coatinuá allí. Al cap de tres quarts d' hora d' una situació bastant violenta per abduas parts, sortí al carrer el senyor Borees, que fou saludat ab grans picaments de mans, crits y aclamacions a Catalunya y es cantaren «Els Segadors.»

Retorn al concert.

En nombrosa y entusiasta manifestació tornaren cap al local del concert y al entrarhi una aclamación de viscas y aplaudiments unánims saludá al senyor Bordes.

Tot seguit l' Orfeo cantá la valenta composició de «La bandera catalana», comensant aixís:

«S' esvaneix la nuvolada que t' enfosquí

y reviu la soleyada que t' aclarí.»

Cada estrofa era oracionada y corejada ab crits de visca Catalunya. Al acabarse de tributá al Orfeo y a la bandera una emocionant ovació.

NOTICIES

Tasca positiva.—En aquets últims dias, la premsa de Barcelona ha vingut parlant del viatge a la República Argentina y altres punts de la America del Sur que pensan portar a cap el Diputat catalanista, n' Albert Rosifol, el Diputat En Joseph Zulueta, varris representants del Foment y

del Institut Agricol Catalá de S. Isidro y finalment els industrials de Barcelona que vulgan anarhi. L' objecte del viatge es estudiar el comerç d' aquelles places, pera formular després un projecte de llei, a fi de afaborir el comerç exterior, que portarian a las Corts y defensarian els dos indicats Diputats.

Es digne d' elogi la tasca projectada. Estém en plena bancarrota de la industria y es necesari buscar sortida als nostres productes, obrint nous mercats. Perdudas las Colonias, tenim un excés de producció que en cas de no buscarli sortida, es traduhiria aviat en una espantosa crisis industrial, tenintse de tancar las fabricas y despatxar els obrers. Apareixerá el monstre de la fam ab tots els seus horrors y mentres deixariam d' enviar al cel el fum de las nostres xemenyas. abaix, a la terra, la revolució social s' imposaria.

La industria es avuy com avuy la primera base de la vida de las ciutats catalanas; Barcelona, Sabadell, Tarrassa, las concas totes del Llobregat y del Ter, no podrian viure sense la fabricació amenassada de mort. Y per altre part, la montanya catalana y els d' Urgell, Penadés, Segarra y tots aquells que no tenen industria, necessitan també protecció pera la agricultura, desenrotllo pera la nostra vida agricola. Barrats gaire bé els mercats de Fransa y Suiza, reduint a la mínima expressió el de Cuba cal dirigir las nostras miradas cap altres terras y altres mercats pera obtenir els rendiments necessaris.

Molt podrian alleugerirnos la desaparició d' aquestas Aduanas interiors conegudas ab el nom de consums, qu' aixecan verdaderas barreras entre 'ls pobles y ciutats. Pró, per desgracia, ni l' Estat, ni 'ls Ajuntaments es cuidan poch ni gens d' aquesta important part de nostra vida económic.

Lo més senzill, donchs, lo més factible, al menys per Espanya donat el modo de ser del presupost, es buscar en lo exterior lo que dintre casa s' ens nega. En altre temps s' ens deya ja 'l graner de Roma, porque enviabam an aquesta ciutat els excelents grans que produhiam, quan aquí a Esaaanya, menjaban altre grá d' inferior calitat als que remesabam. Avuy del modo que marxa l' Estat, els nostres ciudatans no poden beure el vi que produheixen las nostras comarcas y hem d' emviarlo a altres terras cercant atzarosos resultats; per nosaltres, lo pitjor; pels altres, lo millor de las nostras terras. Per aixó el problema de la alimentació es el més important de la vida nacional, y porque aném mal menjats, estém atrassats y pessimament governats.

El problema principal, máre de tots els problemas y objecte primari de l' Estat, ha de ser el desenrotllo de la agricultura, de la industria y de todas las forsas vivas de la nació. Es hora d' abandonar las lluytas bisantinas d' ideals passats a la historia; qu' es enterrat ja 'l Quixot qu' ab el ventre buit, tenia un cap ple d' ilusions y de concepcions falsas.

Perque significa un cambi esencial en el modo de entendre la política, porque es preocupan els Srs. Rusifol y Zulueta de lo práctic, de lo positiu, ens

plau encoratjarlo per la projectada excursió, de quina poden esperar magnífics resultats.

L'Ajuntament de Lleyda en la última sessió que a celebrat va acordar donar 50 pts. ab destí a la subscripció oberta pel Orfeó Lleydatà per a construir una senyera, en cambi lo nostre Ajuntament no va poder pendre part a la subscripció pero la construcció d'un monument a Mosén Jacinto Verdager gloria de Catalunya y d'Espanya; per la rahó de constar un gasto voluntario lo més particular es que casi tots los Ajuntaments de Catalunya y alguns d'Espanya prenen part a dita subscripció voluntaria en inclús S. M. el Rey.

Salts d'aigua

Després de variats gestions practicadas prop del Sr. Ministre de Hisenda y de la visita que últimament ha fet, 'is Srs. Rusñol y Soler y March, al Director general de Contribucions, pot donarse per segur qns 'l projecte de tributació de 130 pesetas, com a mínim per salt d'aigua, y de 17 pesetas com a lloguer per caball, será objecte de nou estudi y modificació.

També ferent avinent dits diputats, qu'era injusta la tarifa de tributació que s'imposa als fabricants de cordons y trensillas, acordant que, aquestos presentin nova instancia, sobre 'l particular.

Se tracta d'establir en el cim del Tibidabo de Barcelona, un aparato receptor y transmisor de la telegrafia sense fils, el qual estaria en comunicació ab altre que se emplassaria en Mallorca y ademés podrian utilisar els vapors que crasarán al canal que

separa el continent de las Balears. Sembla que se adoptará el sistema inventat per l'engenyero alemany Braun, semblant al de Marconi, y que 'ls treballs preliminars es porten a cab ab activitat. A fi de que nostra regió siga la primera en utilizar l'invent.

Lo d'Arenys de Mar

Lo jutge de primera instancia d'Arenys de Mar, ha visitat aquest mati al president de l'Audiencia y al Gobernador civil, donantlosi compte de las diligencias instruhidas ab motiu dels successos desenrotllats a aquella població 'l diumenge passat al concert donat per l'Orfeó Catalá.

Segons manifestá 'l citat jutge, ell no sentí cap crit de «¡Moril!» com algú s'oposa que 's doná.

Nega també que dabant del jutjat se promogués cap esvalot mentre declarava 'l president de l'Associació Catalanista, al que, —diu,— no detingué ni un sol moment, puig tan sols lo citá pera que declarés.

Entre alguns entusiastas y aymants de Montserrat s'ha iniciat una subscripció al efecte de construhir una escala que fassi assequible el cim de la célebre roca «Cavall Bernat», ahont s'hi instalará una barana de ferro y s'hi posaria una bandera catalana.

El projecte, obra del engenyero del carril de cremallera, ha sigut molt ben acullit y tot fa creure que será una realitat.

L'«Avar» se titula lo tomo darrer de la Biblioteca Popular que ab tant de exit va publicant la libreria «l'Avenc» de Barcelona.

Del volum que s'han servit

remetrens ab lo titol apuntat 'l es autor lo conegut escriptor francés del sigle XVII Joan B. Poquelin anomenat Molière; la traducció es d'en F. Roca Capull.

Aquesta hermosa comedia que forma l'octava publicació de l'«Avenc» es ben recomanable donq festá plena de chistes separat aguts y situaciones comicas que entretenen agradablement al llegendor.

Regionalisme (?) carlí

La Junta carlista d'aquesta provincia organisa un meeting a Montblanch, a fi de que hi lluisas brillantissimas dots oratorias l'ex-diputat D. Joan Vazquez de Mella.

Després de lo molt que han pregonat los carlistas, en la nostra terra sobretot y en aquesta darrera temporada, que son partit era 'l verdader tío Nelo del regionalisme, semblava natural que la convocatoria d'aquell acte, feta per catalans y a catalans dirigida (als carlistas de la provincia), fós en la llengua de tots; mes com de aixó de regionalista, com de senyor, se n'ha de venir de mena, la convocatoria va ser feta en la armoniosa.

Ab motiu de la mateixa festa, lo nostre confrare «La Atalaya» va fer eixir un numero extraordinari dedicat al Sr. Mella, y entre munió de treballs tots escrits, per lo que 's veu, al Camp o a la Conca, dels que fóra curiós parlarne, per cert, no més dos ho són en la parla de las nostras comarcas.

Y arribá l'acte y hi parlaren D. Victor J. Olesa, advocat, y D. Joseph Gaya, estudiant de Teologia y tant lo lletrat tortosí com lo seminarista de Montblanch, van parlar a la concu-

rencia d'aquella vila y dels pobres veuhns, en la llengua que tant se presta a lluirse en actes semblants y a no ser entés dels oyents...

Mes toca 'l torn al Sr. Mella y va fer en son discurs una hermosa apologia baix son especial punt de vista, de las libertats regionals... y en un paragraf que segons los diaris li valgué una ovació estrepitosa, abominá ab frase durissima de l'impossició de la llengua castellana als catalans, als que va recomanar que sempre y cada dia, més usessin la propia, de la que feu una hermosa apologia.

Que no hi pensava, lo famos orador, en 'l afecte que a la nostra parla havian demostrat sos correligionaris presents? Que no ho veyá que si 'ls regionalistas (!) carlins la desprecian, la parla catalana, y si ell, com se deya, parlava en nom del partit, venia d'alló més bè aquell concell «medice cura te ipsum...!»

Aquí tenia que celebrarse també un meeting asistint lo Sr. Mella y per causa d'estar malalt lo S. Pare no pugué tenir lloch el que desegü auria sigut un meeting regionalista per 'l estil del de Montblanch.

La vida del S. Pare continua allargame contra la opinió de los coneixemens medics que van cada dia senyalant un plasso curt n'obstan sembla que se han perdut totes las esperansas havense pres ja totes las precaucions y midas para poder reunir-se prompte la Conclave axis que S. S. Lleó XIII ontregui la sua anima a Deu.

Lo diumenge ultim tingue lloch en Mallorca una reunió económica politica que servi de forta abrassada entre Catalunya y Mallorca pera poder juntas salvar-se de naufragi ab que 'ns aménassa la descabellada y suicida politica centralista.

Ab gran solemnitat se portá a cap lo dia 5, la trasllació dels restos d'en Verdager a la tomba definitiva, a quin acte hi assisti nombrosa gentada desitjosa de rendir un tribut de respecte y d'admiració envers lo qui en vida fou nostre gran y may prou plorat Mossen Cinto. L'«Orfeó Catalá», ab sas tres seccions, entoná ab la justesa y sentiment de costum lo «Liberame Domine», de la missa de Requiem d'en Victoria. Era objecte de tots comentaris de que entre las diverses comissions no hi figurés cap representació de la Diputació Provincial, quina entitat ha pres la iniciativa d'aixecar al poeta un monumento nacional.

HOTEL
TERMINUS
282. ARAGO 282.
devant del baixador de Paseig de Gracia y aprop dels tranvias.
BARCELONA

Gran confort y gust artístich en totes las dependencias.

RESTAURANT Y COLMADO
á disposició dels viaters que hagin de marxar ó arribin en els trens que á cada moment paran al baixador.
Esmorzars de 12 á 3 tarde desde 14 rals en augment, Linars de 6 á 10 verpre desde 4 ptas.

Imp. Jose L. Focuer.—Tortosa

convento de Santa Catarina Martyr de Barcelona, leyó Artes en este Real Colegio, y por muchos años Teologia en el propio. Fué Prior de la Seo de Urgell, del convento de San Ramón de Peñafort, Rector del Collegio de Solsona, y Regente del convento de Santa Catarina Martyr de Barcelona. El padre Maestro Fray Jacinto de Sylva, natural de Portugal, hijo del convento de Predicadores de Valencia, leyó Artes en este Colegio Real, y Teologia en el convento, y Universidad de Luchente, y fué Regente en el convento de Predicadores de Valencia. El padre Maestro Fray Juan Mur, natural de Monçon, hijo del convento de Lérida, fué Lector en el convento y Universidad de Calatayut, catedrático de Teologia por muchos años en las Escuelas, y Universidad de Lérida, donde actualmente lo es. Fué Prior del convento de Predicadores de Lérida dos, ó tres veces, y Definidor en el Capitulo Provincial, celebrado en Zaragoza, el presente año, es varon muy docto, y excelente predicador. El padre Maestro Fray Diego Pedro, natural de Zaragoza hijo del convento de Predicadores de la mesma ciudad leyó Artes en su propio convento, y Teologia en el Colegio de San Vicente de Zaragoza. Fué Prior en el convento de Predicadores de dicha ciudad, en el convento de Calatayut, y agora lo es de su convento de Predicadores de Zaragoza. Es Calificador del Santo Oficio, y fué Definidor en el último Capitulo Provincial, celebrado en Valencia. El padre Maestro Fray Juan Bayo, natural de Tarragona, hijo del convento de Predicadores de la mesma ciudad, leyó Cátedra de Artes en las Escuelas, y Universidad de Tarragona, y Cátedra de Teologia por muchos años, y fué Prior de su propio convento. El padre Maestro Fray Antonio Croces, natural de Gerona, hijo del convento de la propia ciudad, leyó Artes y Teologia en el convento de Perpiñan, y en el convento de Lérida, fué Lector de la Iglesia mayor de la propia ciudad, y Prior del convento de Cervera, Rector del Colegio de Solsona, y deste Colegio Real: Prior de Puigcerdan, y agora lo es del convento de Predicadores de Lérida. El padre Maestro Fray Raymundo Toralla, natural de Barcelona, hijo del convento de Santa Catarina Martyr de la

hijo del convento de Huesca, leyó Artes en Gotor, y Teologia muchos años en el convento de Ayerbe, y en la Universidad de Huesca, y ha sido Prior de algunos conventos, y Regente en Calatayut, y agora lo es de Huesca. El Padre Maestro Fray Bartolomé Aviño, natural de la Iana, Reyno de Valencia, hijo del convento de Predicadores de Valencia, leyó dos cursos de Artes, y muchos años Teologia en el convento de Santa Cruz de Lombay. Fué embiado á Roma para tratar la canonización del bienaventurado San Luys Bertran, donde ha estado algunos años, y agora por su Religión y letras le han hecho, y es Provincial de la Provincia de Nápoles. El padre Maestro Fray Antonio Bruguera, natural de Barcelona, hijo del convento de aquella ciudad, leyó las Artes en este Colegio, y muchos años Teologia en los conventos de San Onofrio, y de Barcelona, de donde por la agudeza rara de su ingenio ha sido tres, ó cuatro veces Regente del convento de Barcelona, y ha sido Rector, y Regente deste Real colegio. El padre Maestro Fray Juan Guifana, natural de Perpiñan, hijo del convento de la propia villa. Fué dos veces Prior de su convento, y catedrático de las Escuelas y Universidad de Perpiñan. El padre Maestro Fray Blas Verdu, natural de la villa de Catí, Reyno de Valencia, hijo del convento de Predicadores de Valencia, leyó las Artes en las Escuelas, y Universidad de la mesma ciudad, catedrático de las Escuelas, y Universidad de Tarragona, y Lector deste Real colegio, de donde fué por muchos años Regente Rector, y Lector de la catedral desta ciudad de Tortosa; varon (verdaderamente) doctissimo universalmente y muy agudo, como dan testimonio sus obras, y escritos. El padre Maestro Fray Andrés del Fau, natural de la villa de Albayda, Reyno de Valencia, hijo del convento de Xativa, leyó dos cursos de Artes en dicho convento, y en las Escuelas de dicha ciudad, y Teologia treze años en dicho convento, y cuatro en la Universidad y convento de Luchente. Ha sido tres veces Regente en el convento de Predicadores de Xativa, donde fué Prior, y de donde le llamaron y eligieron por Regente deste Real colegio, y luego lo eligieron juntamente por Rector del mesmo colegio, con

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d'ivern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen
los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.
PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y AROH DEL ROMEU
TORTOSA

En Ampolla

Se venen casas de recreo propias pera
banyistas ab todas las comoditats y ab
magnificas vistas al mar.
Donarán rahó D. Jacinto Sanchez
Plaza de la Font y D. Agustí Pitart pro-
pietari de ditas casas.
Carré de la Unió, ensanche Tortosa.

Gran Perruquería Colón de Francesch Espuny

Carré del Angel n.º 26
Aquet establiment ultimament re-
novat, ofereix á sos numerosos pa-
rroquians tota mena de comoditats y
avessos en l' art de la perruqueria
y perfumeria.

Sastreria "La Tijera de Oro,"

Si voleu vestí barato y agust visiteu lo
meu establiment.
Carrés Pont de la Pedra n.º 1 y San
Roch n.º 2.

**Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo á
G. A. B.—Casella Postale,
N. 196 Milán (Italia).**

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clinica de malat-
tios dels ulls del Dr. Galezowski
CONSULTA DE 11 A 1
Pasatje Franquet, Pral.
TORTOSA

Espartería de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida
de espart de tota mena (garbillo y amarat)
llibans, cordas, betas d' espart restallat,
cofins y estoras pera carros; tot á preus
baratíssims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.
Tortosa

Gran fábrica de objectes refractaris
DE

D. Joseph Cervera

*Despaix Carrer de la Sanch n.º 1 y Fá-
brica Arrabal de Capuchins Tortosa.*

S' en carrega la casa de tota clase de
travalls y objectes refractaris tals com
mahons, totchus, tobots, forns y grassols
pera fábricas de gas, de sulfuro de carbó,
de blanc de zinc, refinació de sosfres y
demes industries.

Tambe se dedica á la construcció de
forns y grasols pera la fundició de me-
talls, com fogons pera gastar carbó de
cok pera fer bugadas, planxar y cuinar.

Disponible

Drogueria, Perfumeria, Ultrama-
rins, Comestibles y Colmado

Viuda de F. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8
TORTOSA

Complet assortit en

Pastes pera sopa llegitimes de
Mallorca.
Conserves de totes clases
Abadeijo 1.ª, coa foradada
Manteques
Formatjes
Embutits
Fiambres

Sucres
Cafés
Cacaus
Thés
Chocolates
Bombons
Galletes y biscuits
Aixarops y horchates

Articles fotografichs
Productes quimichs
Aigües minerals
Específichs nacionals y estran-
gers
Colors y barnisos
Broches y pinsells
Barnis mineral

Carburo de calci
Petróleo refinat
Esplosius, meches y perdigons
Abonos
Sofres
Sulfat de coure
Llavós
Vins de taula, generosos y champans
Licors del pays y extrangers

Librería fundada 'l siglo XVIII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

Obres de Mossen Jascinto Verdguer
" Tomás A. Rigualt
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
" rústica o'50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

PERSIANES

En l' acreditad establiment de D. DOMINGO ROLLAN
s' acaba de rebre un bonic assortit de persianes de totes clases
y colors á preus molt barates.

La mateixa casa s' encarrega de repintá y adovar las velles.
Carrer Temple, n.º 3, Nova y Vall 12, Tortosa.

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygües, Pipes, Parasols, Bastons,
Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats,
Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos,
y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN
CARTO E TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES
CLASES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

grande uniformidad, y aplauso de todos, como lo es agora.
El padre Maestro Fray Tomas Venasque, natural de Zara-
goça, hijo del convento de Predicadores de la propia ciu-
dad, leyó Artes y Teología en el mesmo convento, varon
muy Religioso, muy amigo de recogimiento y docto. El pa-
dre Maestro Fray Iuan Guasch natural de Alcover, campo
de Tarragona, hijo del convento de Santa Catarina Martyr
de Barcelona, varon agudo y de mucha sabiduria, leyó Ar-
tes y fué maestro de estudiantes en este Real Colegio, leyó
muchos años Teología, fué catredático de Texto de Santo
Tomas, en las Escuelas y Vniversidad de Lérida, y después
lo fué de Teología en las Escuelas y Vniversidad de Tarrag-
ona. El padre Maestro Fray Gerónimo Cucaon, natural de
Valencia, hijo del convento del Predicadores de la mesma
ciudad, varon de grande sabiduria, muy Religioso, y ejem-
plar, y amicissimo de la regular observancia, leyó Artes en
el convento de Predicadores de Valencia, y Teología en es-
te Real colegio. Fué Prior del convento de Predicadores de
Valencia, y ha muchos años que lee cátedra de Teología en
las Escuelas, y Vniversidad de Valencia, con grande acep-
tación, nombre, y honra de ia religión. El padre Maestro
Fray Luys Martín de Mijavila, natural de la ciudad de Va-
lencia, hijo nativo del convento de Lérida, y prohijado en
en el de San Onofrio, Reyno de Valencia, fué antes de to-
mar el hábito graduado de Bachiller de Cánones, y Leyes
en dicha Vniversidad, y en la mesma siendo de edad de po-
cos años, leyó catredilla con admiración de todos, de ver
un juyzio tan agudo, y tan cabal en aquella facultad. Leyó
Artes en este Real colegio, y Teología en el convento de
Lérida, y en el convento de San Onofrio, de donde fué
Prior. Fué también en Alicante, y dos vezes en el con-
vento de Predicadores de Xátiva, donde actualmente vive. Es
de condición muy afable, querido de todos, y de tan buenos
respetos, que en el Capitulo, celebrado este año en Zaragoza,
teniendo tan buena parte como el que mas en la elección
de Provincial, y lo fuera, si diera lugar á ello: con todo res-
petando como era razón, la persona por muchos títulos tan
benemérita del muy Reverendo padre Provincial, que es

agora el Maestro Fray Gerónimo Mos, cuatro vezes Prior
del convento de Predicadores de Valencia y Calificador del
Santo Oficio, desistió de lo que tenia, y certissimamente po-
dia tener, rogando con muchas veras que todos hiziesen
Provincial dicho Padre Maestro, que hoy lo es, y á el le
eligieron en primero Difiñidor con ciento, y veynte cinco
votos, cinco, ó seys mas de los que tuvo el padre Provin-
cial. El Padre Maestro Fray Esteban Lobera, natural de
Valencia, hijo del convento de Predicadores de la mesma
ciudad, varon docto, de grande Religión y ejemplo. Leyó
Artes en el convento de San Onofrio, y Teología en el con-
vento, y Vniversidad de Luchente; y ha sido Prior de los
conventos de la Ollería y Ontiñente. El Padre Maestro Fray
Domingo Escolano, natural de Aragón, hijo del convento de
Predicadores de Calatayut, leyó Artes y Teología en su
propio convento, y en el convento de Tolosa, y después fué
catredático en las Escuelas, y Vniversidad de Zaragoza. El
padre Maestro Fray Gaspar Barberan, natural de Vallada,
Reyno de Valencia, hijo del convento de Predicadores de
Valencia, hombre de grande ingenio, y agudeza singular,
leyó dos cursos, el uno en el convento y Vniversidad de
Luchente; y el otro en las Escuelas, y Vniversidad de Va-
lencia, leyó muchos años Teología en su propio convento, y
tuvo cátedra de Teología en dicha Vniversidad de Valencia.
Fué Prior del convento de Ontiñente, y agora es Regente
de dicho convento de Valencia. El padre Maestro Fray Iuan
Bautista Gralla de nación Catalana, hijo del convento de
Gerona, varon docto, y muy Religioso, leyó Artes y Teolo-
gía en su propia convento, de donde ha sido Prior, y ha si-
do catredático en la Vniversidad de dicha ciudad de Gero-
na. El padre Maestro Fray Francisco Mañes natural de
Aragón, hijo del convento de Zaragoza, fué Lector de Ar-
tes, y maestro de estudiantes en el convento de Calatayut,
y de Teología muchos años en este Real Colegio. Fué Prior
de Calatayut, Regente deste Colegio, Difiñidor en el prece-
dente Capitulo Provincial de Barcelona, y fué Prior del
convento de Predicadores de Zaragoza. El padre Maestro
Fray Cosme Gil de Villoro, natural de Tortosa, hijo del